

OPEN BRIEF

Rooms-Katholieke Kerk
in Nederland

OVER DE ASIELWETTEN EN DE STRAFBAARSTELLING ILLEGAAL VERBLIJF

Protestantse
Kerk

Mgr. dr. G.J.N. de Korte
*bisschop van 's-Hertogenbosch en referent voor Kerk en Samenleving
vanuit de Bisschoppenconferentie*
Ds. dr. C.M.A. van Ekris,
predikant en scriba van de Protestantse Kerk in Nederland

Aan de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Bosch / Utrecht, 16 maart 2026

Geachte leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal,

Binnenkort behandelt de Eerste Kamer twee belangrijke wetsvoorstellen: de Wet invoering tweestatusstelsel en de Asielnoodmaatregelenwet, inclusief de daarvan onderdeel uitmakende novelle aanpassing strafbaarstelling illegaal verblijf.

Als vertegenwoordigers van de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland en de Protestantse Kerk in Nederland willen wij via deze open brief onze zorgen delen en onze bezwaren kenbaar maken.

Zorgen over verharding

De Wet invoering tweestatusstelsel en de Asielnoodmaatregelenwet zullen, als ze door de Eerste Kamer worden aangenomen, een aanzienlijke verharding van het asielbeleid tot gevolg hebben. In een eerder stadium heeft de Raad van Kerken in Nederland zijn zorg over deze verharding van het asielbeleid duidelijk verwoord in het document [Maar wij geloven: geloven in tijden van verharding](#):

Wanneer we vreemdelingen als een bedreiging gaan zien, doen we niet alleen hen maar ook onszelf tekort. Wanneer angst en wantrouwen worden gevoed, verdort de gemeenschap. De verharding jegens de vreemdeling kan dan ook ieder van ons persoonlijk beschadigen, als wij onze harten verharden en hartelozers worden.

Onze zorgen over deze verharding van het asielbeleid zijn onverminderd groot en actueel. Vanuit de Bijbel voelen we ons geroepen de vreemdeling lief te hebben als onszelf (Leviticus 19, 34). In dit verband raakt ons niet alleen de verharding van het beleid. Wij zijn ook diep bezorgd over de verharding van het sentiment jegens vreemdelingen in onze samenleving. Wij merken in onze kerken de schok die het geeft, en de verontwaardiging wanneer in ons land een politieke

atmosfeer ontstaat, waarin juist zo'n kwetsbare groep mensen opgejaagd wordt. Onze diaconieën en vele kerkleden zijn betrokken op allerlei plekken waar barmhartigheid en menselijkheid gezocht wordt, onze kerken zelf zijn zulke plekken. Daarom maken wij ons zorgen en uiten we die zorg aan u. Omdat we denken dat we bondgenoten zijn in onze cultuur: politiek, overheid, samenleving en kerken.

Bezwaren tegen de strafbaarstelling

Aan de asielwetten is tijdens de behandeling in de Tweede Kamer ook de zogenoemde 'strafbaarstelling illegaal verblijf' toegevoegd. Door die strafbaarstelling leiden de asielwetten niet alleen tot een verharding van het beleid, maar ook tot een aanscherping van de uitvoering. Door de criminalisering van onrechtmatig verblijf wordt ieder mens die zonder de juiste verblijfsdocumenten in ons land verblijft, plegger van een strafbaar feit en als zodanig dus tot crimineel gemaakt en als crimineel behandeld.

Wij zijn van oordeel dat deze strafbaarstelling daarmee een fundamentele aantasting betekent van de onvervreembare waardigheid van iedere menselijke persoon. Als vertegenwoordigers van de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland en de Protestantse Kerk in Nederland willen we u graag laten weten, zwaarwegende bezwaren te hebben tegen deze strafbaarstelling van illegaal verblijf.

De menselijke waardigheid is een essentieel onderdeel van de sociale leer en ethiek van onze kerkelijke tradities. Deze onvervreembare menselijke waardigheid is echter ook een belangrijke pijler van onze democratische rechtsstaat. De strafbaarstelling illegaal verblijf tast naar onze overtuiging daarmee ook de juridische waarden van onze democratische rechtsstaat aan.

Haaks op de menselijke waardigheid

Het bovenstaande komt direct voort uit een doorleefde praktijk. Vanuit kerkgemeenschappen en bij kerkelijke organisaties werken talloze vrijwilligers en beroepskrachten met statushouders, mensen zonder verblijfsdocumenten en slachtoffers van mensenhandel. Vanuit dit werk bereiken ons grote zorg en ongerustheid over de verwachte gevolgen van de Asielwetten, en in het bijzonder over de strafbaarstelling van onrechtmatig verblijf. Kerken fungeren in de praktijk als laagdrempelige en veilige plekken waar mensen ondersteuning zoeken, juist wanneer zij reguliere instanties mijden uit angst voor handhaving. De strafbaarstelling zet deze vertrouwensrelatie onder druk en vergroot de drempel om hulp te zoeken of signalen van uitbuiting, geweld of mensenhandel te delen. De strafbaarstelling illegaal verblijf staat dan ook haaks op de menselijke waardigheid. Zij bedreigt bovendien een essentieel maatschappelijk vangnet.

Hoezeer kinderen in dit alles nog eens extra kwetsbaar zijn, werd recentelijk pijnlijk duidelijk gemaakt door de Nationale Kinderombudsvrouw, prof. dr. Margrite Kalverboer.

In een interview in *Trouw* van 3 maart jl. zei zij het daarover:

Op het moment dat je illegaliteit strafbaar stelt, dan maak je van kinderen een soort onderduikers. Die kunnen zich niet meer laten zien. Je school wordt een plek waar je vader of moeder opgepakt kan worden. Medische zorg ga je mijden. Een kind weet: mijn ouders zijn er voor mij en zorgen voor mij. Die basale zekerheid staat op het spel.

Deze zorg klinkt ook door in de signalen die ons bereiken vanuit de opvanghuizen, inlooplekken, Wereldhuizen en al die andere vormen van ontmoeting en hulp, die mede vanuit onze kerkelijke gemeenschappen wordt geboden. Dit werk leert ons onder meer hoe enorm divers de groep mensen zonder papieren is en hoe uiteenlopend en verschillend de aanleidingen en achtergronden zijn van hun verblijf in Nederland. De werkelijkheid is veel gevarieerder en complexer dan velen vaak denken. De simpele criminalisering van illegaal verblijf berokkent onnoemlijke en onherstelbare schade aan de levens van heel veel mensen, die in kwetsbare omstandigheden al zoveel leed en tegenslag (hebben) moeten doorstaan.

Onbarmhartige verscherping

Vanuit een direct ervaren evangelische roeping openen kerken hun deuren voor mensen in moeilijke situaties. Vanuit diezelfde evangelische roeping openen velen hun harten voor mensen zonder papieren die met grote problemen kampen, financieel en fysiek, mentaal en menselijk. Die evangelische roeping horen zij bijvoorbeeld in deze bekende woorden uit Matteüs 25:

‘Heer, wanneer hebben wij U hongerig gezien en U te eten gegeven, of dorstig en U te drinken gegeven? Wanneer hebben wij U als vreemdeling gezien en opgenomen, U naakt gezien en gekleed? Wanneer hebben wij gezien dat U ziek was of in de gevangenis zat en zijn we naar U toe gekomen?’ En de koning zal hun antwoorden: ‘Ik verzeker jullie: alles wat jullie gedaan hebben voor een van de geringsten van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor Mij gedaan.’

De hierboven geciteerde tekst uit Matteüs 25 staat ook bekend als het evangelie over de ‘werken van barmhartigheid’. De tekst zegt ons dat menselijke waardigheid bij uitstek moet worden gezocht bij de geringsten van onze broeders en zusters.

Het is daarom niet alleen vanwege de principiële aantasting van de onvervreemdbare menselijke waardigheid dat wij bezwaar maken tegen de strafbaarstelling. De signalen van mensen die vanuit barmhartigheid hun harten en deuren openen, versterken ons besef dat de strafbaarstelling een uiterst onbarmhartige verscherping betekent van een asielbeleid dat zich op zichzelf genomen toch al wordt verhard.

Strafrechtelijke risico’s voor hulpverleners

Voorts tekenen wij bezwaar aan tegen de strafbaarstelling illegaal verblijf, omdat hulpverleners nog steeds onderwerp kunnen worden van strafrechtelijk onderzoek en vervolging. Niet alleen door de Raad van State zijn er fundamentele bezwaren geuit tegen de inhoud en juridische argumentatieopbouw van de novelle. Door juristen en meer specifiek door advocaten en advocatenkantoren zijn gefundeerde bezwaren ingebracht tegen de novelle. In de [brief over de strafbaarstelling](#) van het bondgenootschap *Stop de asielwetten* aan de leden van uw Eerste Kamer d.d. 24 januari jl. worden deze bezwaren helder verwoord.

We zijn ervan doordrongen dat het amendement over de strafbaarstelling expliciet bedoeld was om een ruimere inzet van het strafrecht ten aanzien van hulpverleningsorganisaties mogelijk te maken. We hebben er nota van genomen dat de indieners daarbij ook expliciet op kerken doelden (zie: [Tweede Kamer, Verslag van een wetgevingsoverleg over de novelle aanpassing](#)

[strafbaarstelling illegaal verblijf](#)). En we concluderen dat de vragen en bezwaren, die door deskundigen tegen de novelle zijn ingebracht, voldoende aanleiding bieden tot gerede twijfel over de werkzaamheid ervan.

Naar onze overtuiging biedt de novelle aanpassing strafbaarstelling illegaal verblijf geen afdoende reparatie van de bedoeling en mogelijke werking van het aangenomen amendement. De novelle biedt bovendien onvoldoende basis voor een vertrouwen op de rechtsbescherming van de overheid. Wij vrezen dat hulpverleners en hulpverlenende organisaties, indien de Asielwetten worden aangenomen, in de toekomst niet gevrijwaard zullen blijven van strafvolgving. En we spreken daarover als vertegenwoordigers van onze kerken grote bezorgdheid uit. Dit raakt ons als kerken in het hart van wie wij zijn. We merken in onze kerken dan ook de verontwaardiging hierover en het verzet.

Afsluiting

Door adviesorganen en uitvoeringsorganisaties van de Rijksoverheid zijn vele principiële en praktische bezwaren verwoord jegens de Asielwetten en meer specifiek jegens de strafbaarstelling illegaal verblijf. Groot is verder het aantal maatschappelijke organisaties dat bezwaren heeft uitgesproken. Bezwaren over rechtmatigheid, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid, bezwaren over proportionaliteit en effect.

Als vertegenwoordigers van de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland en de Protestantse Kerk in Nederland willen we met deze brief duidelijk maken, dat wij vanuit onze geloofsovertuigingen en christelijke waarden grote zorgen hebben over de verharding van het asielbeleid. Met betrekking tot de strafbaarstelling illegaal verblijf gaan we een stap verder: tegen deze maatregel tekenen we via deze brief bezwaar aan. Alles afwegende roepen wij u daarom op uw steun niet te geven aan deze novelle strafbaarstelling illegaal verblijf.

Wij sluiten deze open brief af met een passage uit de encycliek van paus Franciscus uit 2021 over broederschap en sociale vriendschap, [Fratelli tutti](#):

Men zal nooit zeggen dat [migranten] geen mensen zijn, maar in de praktijk laat men met de besluiten en de wijze waarop ze behandeld worden, zien dat men hen als minder waardevol, minder belangrijk, minder menselijk beschouwt. Het is onaanvaardbaar dat christenen deze mentaliteit en houding delen door soms bepaalde politieke voorkeuren te laten prevaleren boven diepe overtuigingen van het eigen geloof: de onvervreemdbare waardigheid van iedere menselijke persoon ongeacht afkomst, huidskleur of religie, en de hoogste wet van de broederlijke liefde.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

Gerard de Korte
bisschop van 's-Hertogenbosch en
referent voor Kerk en Samenleving

Kees van Ekris
scriba van de Protestantse Kerk in Nederland